

Басты бет / Заңнама / Заңнама

Сот төрелігіне халықаралық қол жеткізу туралы конвенцияны ратификациялау туралы

Қазақстан Республикасының Заңы 2014 жылғы 9 желтоқсандағы
№ 262-V ҚРЗ

Қайта оралу

1980 жылғы 25 қазанда Гаагада жасалған Сот төрелігіне
халықаралық қол жеткізу туралы [конвенция](#) ратификациялансын.
Қазақстан Республикасының
Президенті

Н.Назарбаев

СОТ ТӨРЕЛІГІНЕ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚОЛ ЖЕТКІЗУ ТУРАЛЫ КОНВЕНЦИЯ

(1980 жылғы 25 қазанда жасалды)

Осы Конвенцияға қол қойған мемлекеттер сот төрелігіне
халықаралық қол жеткізуді жеңілдетуге ниет білдіре отырып, осы
мақсаттар үшін Конвенция жасасуды шешті және мына ережелер
бойынша келісімге қол жеткізді:

I ТАРАУ - ҚҰҚЫҚТЫҚ КӨМЕК

1-бап

Уағдаласушы мемлекеттердің әрқайсысының азаматтары,
сондай-ақ әдетте олардың аумағында тұратын адамдар, әрбір
Уағдаласушы мемлекеттер соттарда азаматтық және сауда істері
бойынша құқықтық көмекке әдетте осы Мемлекетте тұратын
азаматтар, сондай-ақ адамдар сияқты құқығы болуға тиіс.

Бірінші абзацқа жатпайтын, бірақ сотта іс қаралуға тиіс немесе
ісі қозғалған, әдетте Уағдаласушы мемлекетте тұратын
адамдардың, егер қуыным үшін негіздеме осы мемлекетте
бұрынғы тұрған жерінен туындаған болса, бірінші абзацта
көзделген құқықтық көмекке құқығы болуға тиіс.

Құқықтық көмек әкімшілік, әлеуметтік немесе салық істері
бойынша берілетін мемлекеттерде осы баптың ережелері осы
істер бойынша құзыретті соттардың немесе трибуналдардың
қарауына шығарылған істерге қолданылуға тиіс.

2-бап

Өтініш беруші консультация сұралатын мемлекетте болған жағдайда, **1-бап** құқықтық консультацияларға қолданылуға тиіс.

3-бап

Әрбір Уағдаласушы мемлекет осы Конвенция негізінде жіберілетін құқықтық көмек туралы өтініштерді алу және олар бойынша шара қолдану және іс-қимылдарды орындау үшін Орталық органдарды тағайындауға тиіс.

Федеративтік мемлекеттер және біреуден көп құқықтық жүйесі бар мемлекеттер бірнеше Орталық органдарды тағайындай алады. Егер өтініш берілген Орталық органның оны қарауға құзыреті болмаса, онда ол осы Уағдаласушы мемлекеттің осындай құзыреті бар басқа Орталық органына берілуге тиіс.

4-бап

Әрбір Уағдаласушы мемлекет Сұрау салынатын мемлекеттегі тиісті Орталық органға құқықтық көмек көрсету туралы өтініштерді беру мақсатында бір немесе бірнеше органды белгілеуге тиіс.

Осы Конвенцияға қоса берілген **формулярға** сәйкес жасалған құқықтық көмек туралы өтініштер басқа билік органдарының араласуынсыз берілуге жатады.

Осы бапта өтініштердің дипломатиялық арналар арқылы берілуіне ешнәрсе де кедергі келтірмейді.

5-бап

Егер құқықтық көмек көрсету туралы өтініп отырған адам Сұрау салынатын мемлекетте болмаса, ол өзінің өтінішін, әдетте өзі тұратын Уағдаласушы мемлекеттегі беруші органға, өз өтінішін Сұрау салынатын мемлекеттегі құзыретті органға жіберу мүмкіндігіне нұқсан келтірместен, бере алады.

Өтініш осы Конвенцияға қоса беріліп отырған **формулярға** сәйкес болуға және Сұрау салынатын мемлекеттің қажет болған жағдайларда, қосымша ақпаратты немесе құжаттарды талап ету құқығына нұқсан келтірместен, барлық қажетті құжаттар қоса берілуге тиіс.

Кез келген Уағдаласушы мемлекет өздерінің қабылдаушы Орталық органы басқа арналар арқылы немесе басқа тәсілдермен алынған өтініштерді қабылдай алатынын мәлімдей алады.

6-бап

Беруші орган құқықтық көмек көрсету туралы өтініп отырған адамға, оның мәліметтері бойынша өтінішті қарауға қажетті барлық ақпарат пен құжаттардың өтінішке қоса берілуіне жәрдем көрсетуге тиіс. Беруші орган формальды талаптардың сақталуын қамтамасыз етуге тиіс.

Егер беруші органның пікірінше, өтініш негізсіз болып табылса, онда ол оны беруден бас тарта алады.

Ол құқықтық көмек көрсетуді сұрап отырған адамға осындай көмек орынды болған жағдайларда, құжаттардың тегін аудармасын алуға жәрдем көрсетуге тиіс.

Ол Сұрау салынатын мемлекеттегі қабылдаушы Орталық органнан қосымша ақпарат туралы сұрау салуларға жауап беруге тиіс.

7-бап

Өтініш, оны негіздеу үшін жіберілген құжаттар және одан әрі ақпарат алуға арналған кез келген хат-хабар Сұрау салынатын мемлекеттің мемлекеттік тілінде немесе мемлекеттік тілдерінің бірінде жасалуға немесе осы тілдердің біреуіне аудармасымен қамтамасыз етілуге тиіс.

Алайда, егер Сұрау салушы мемлекетте Сұрау салынатын мемлекеттің тілінде аударманы алуға мүмкіндік болмаса, соңғысы ағылшын немесе француз тілдеріндегі құжаттарды немесе осы тілдердің біреуіне аудармасы қамтамасыз етілген құжаттарды қабылдай алады.

Қабылдаушы Орталық органнан келіп түсетін хат-хабар Сұрау салынатын мемлекеттің мемлекеттік тілінде немесе мемлекеттік тілдерінің бірінде немесе ағылшын немесе француз тілдерінде жасалуы мүмкін. Алайда, беруші Орган жіберген өтініш ағылшын немесе француз тілдерінде жасалса, немесе осы тілдердің біреуіне аудармасы қамтамасыз етілсе, қабылдаушы Орталық органның хабарламасы да осы тілдердің біреуінде жасалуға тиіс.

Алдыңғы абзацтарды орындауға байланысты жасалған аударма бойынша шығындар Сұрау салушы мемлекеттің есебіне жатқызылатын болады. Сұрау салынатын мемлекетте жасалған аудармаларға жұмсалған шығындар бұл мемлекетке өтелмейді.

8-бап

Қабылдаушы Орталық орган өтініш бойынша шешім қабылдайды немесе Сұрау салынатын мемлекеттегі құзыретті органдар олар бойынша шешім қабылдауы үшін қажетті шараларды қолданады.

Қабылдаушы Орталық орган беруші органға қосымша ақпарат ұсыну туралы өтініштерді беруге және оған өтінішті қарау кезінде туындаған кез келген қиындықтар туралы және қабылданған шешім туралы хабарлауға тиіс.

9-бап

Құқықтық көмек көрсетуді өтініп отырған адам Уағдаласушы мемлекетте тұрмаса, ол өзінің өтінішін Сұрау салушы мемлекеттегі құзыретті органға беру үшін өзінің иелігінде бар басқа құралдарға жүгінуіне нұқсан келтірместен, консулдық арналар арқылы бере алады.

Кез келген Уағдаласушы мемлекет өзінің қабылдаушы Орталық органы басқа арналар арқылы немесе басқа тәсілдермен берілген өтініштерді қабылдайтынын мәлімдей алады.

10-бап

Осы тарауға сәйкес берілген құжаттардың бәрі заңдастырудан және басқа да осыған ұқсас формальдылықтардан босатылуға тиіс.

11-бап

Осы тарауға сәйкес құқықтық көмек туралы өтінішті бергені, қабылдап алғаны немесе ол бойынша шешімдер қабылдағаны үшін ешқандай алымдар алынбайды.

12-бап

Құқықтық көмек туралы өтініштер жалап қарауға тиіс

құқықтық көмек туралы өтініштер жедел қаралуға тиіс.

13-бап

Егер құқықтық көмек [1-бапқа](#) сәйкес ұсынылса, онда екінші Уағдаласушы мемлекетте құқықтық көмек көрсету жөніндегі іс-қимылдар аясында құжаттарды тапсыру оны тапсыру тәсіліне қарамастан, шығындарды өтеу үшін негіз бола алмайды. Сарапшылар мен аудармашыларға төленетін қаламақыны қоспағанда, бұл сот тапсырмалары мен әлеуметтік есептерге де қатысты болады.

Егер адам талқылауға байланысты құқықтық көмекті [1-бапқа](#) сәйкес Уағдаласушы мемлекетте алған болса және осы талқылау барысында шешім шығарылса, өз ісінің одан әрі қандай да бір қаралмастан, осы шешімді тануды немесе орындауды сұрап отырған кез келген екінші Уағдаласушы мемлекетте құқықтық көмек алуға оның құқығы болады.

II ТАРАУ - СОТ ШЫҒЫНДАРЫН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТУ ЖӘНЕ СОТ ШЫҒЫНДАРЫН ӨНДІРІП АЛУ ТУРАЛЫ ШЕШІМДЕРДІҢ ОРЫНДАЛУЫ

14-бап

Әдетте Уағдаласушы мемлекетте тұратын және екінші Уағдаласушы мемлекеттің соттарында немесе трибуналдарында талқылауларға қатысушы қуынушылар немесе үшінші тұлғалар болып табылатын адамдардан (заңды тұлғаларды қоса алғанда) тек шетелдік азаматтығы немесе осы адамдардың талқылау қозғалып отырған мемлекетте тұрақты тұрғылықты жерінің болмауы немесе онда тұрмауы негізінде ешқандай қамтамасыз етулер мен кепілақылар талап етілмеуге тиіс.

Сот шығындарын қамтамасыз ету үшін талапкерлерден немесе үшінші тұлғалардан талап етілетін кез келген төлемдерге де дәл осы қағида қолданылуға тиіс.

15-бап

Уағдаласушы мемлекеттердің бірінде қамтамасыз етуді немесе кепілақыны немесе [14-бапта](#) немесе талқылау басталған мемлекеттің заңында аталған төлемдерді енгізу міндетінен босатылған кез келген адамға қатысты сот шығыстарын және шығындарын төлеу туралы шешім, пайдасына шешім шығарылған адамның өтініші бойынша, кез келген Уағдаласушы мемлекетте мәжбүрлі түрде тегін орындалатын болады.

16-бап

Әрбір Уағдаласушы мемлекет өздеріне қатысты [15-бап](#) қолданылатын шешімдерді мәжбүрлеп орындау туралы өтініштерді сұрау салынатын мемлекеттің тиісті Орталық органына беру мақсаты үшін бір немесе одан да көп беруші органды тағайындауға тиіс.

Әрбір Уағдаласушы мемлекет осындай өтініштерді алу және олар бойынша түпкілікті шешім шығаруды қамтамасыз ету мақсатында қажетті шараларды қолдану үшін Орталық органды тағайындауға тиіс.

Федеративтік мемлекет және біреуден көп құқықтық жүйесі бар мемлекет біреуден астам Орталық органдарды тағайындай алады. Егер өтініш берілген Орталық орган оны қарауға құзыретті

болмаса, ол өтінішті сұрау салынатын мемлекеттің құзыретті болып табылатын Орталық органына беруге тиіс.

Осы бапта көзделген өтініштер, қандай да бір басқа органдардың араласуынсыз, оларды дипломатиялық арналар арқылы беру мүмкіндігіне нұқсан келтірместен, жіберілуге тиіс.

Осы бапта пайдасына шешім шығарылған адамның, Сұрау салынатын мемлекет осындай тәсілмен жасалған өтініштерді қабылдамайтын болады деп мәлімдеген жағдайларды қоспағанда, оны тікелей орындауға ұсынуына ешнәрсе де кедергі келтірмейді.

17-бап

15-бапта көзделген әрбір өтінішке:

1) тараптардың атаулары мен деректемелері қамтылған іс бойынша шешімнің бір бөлігінің және шығыстарды немесе шығындарды төлеу туралы шешімнің куәландырылған көшірмелері;

2) шешім шыққан мемлекетте ол енді қайта қараудың әдеттегі нысаны болып табылмайтынын және онда мәжбүрлеп орындауға жататынын растау үшін қажет болатын кез келген құжаттар;

3) жоғарыда тізбеленген барлық құжаттардың, егер олар сұрау салынатын мемлекеттің тілінде жасалмаған болса, оның тілінде куәландырылған аудармасы қоса берілуге тиіс.

Өтінішке байланысты шешім тыңдаулар жүргізілместен шығарылады және сұрау салынатын мемлекеттегі құзыретті орган, бұл ретте, талап етілетін құжаттар ұсынылғанын белгілеумен шектеледі. Орган құқықтық көмек көрсету туралы өтініп отырған адамның өтініші бойынша құжаттарды куәландыру мен аударудың құнын анықтайды, ол талқылау бойынша шығындар мен шығыстар ретінде қаралады.

Заңдастыру және осыған ұқсас формальдылықтар талап етілмейді.

Сұрау салынатын мемлекеттің құқығымен көзделген жағдайда ғана құзыретті органның шешіміне шағым жасау құқығы болады.

III ТАРАУ - ШЕШІМДЕР МЕН ЖАЗБАЛАРДЫҢ КӨШІРМЕСІ

18-бап

Уағдаласушы мемлекеттердің кез келгенінің азаматтары және әдетте кез келген Уағдаласушы мемлекетте тұратын адамдар кез келген екінші Уағдаласушы мемлекетте оның азаматтарымен тең негіздерде және жағдайларда азаматтық немесе сауда істеріне қатысты ресми тіркеу туралы актілерден және шешімдерден көшірмелер немесе үзінділер алуы мүмкін және егер бұл қажет болса, осындай құжаттарды заңдастыра алады.

IV ТАРАУ - АДАМДАРДЫ ҰСТАУ ЖӘНЕ ТИІСПЕУШІЛІК КЕПІЛДІКТЕРІ

19-бап

Орындау шарасы ретінде немесе жай қамтамасыз ету шарасы ретінде тұтқындау және ұстау, егер ұстауды немесе тұтқындауды жүргізетін мемлекеттің адамдарына - азаматтарына қарсы қолданылмаған жағдайда, Уағдаласушы мемлекеттің азаматтарына немесе әдетте Уағдаласушы мемлекетте тұратын